

trovanje prostora. Če razmere dopuščajo, se zjutraj, predno se začne delo, zvečer po končanem delu, ali pa opoldne odprejo duri in okna. Gorkote se pri tem dosti ne zgubi, ker zadošča, da se le malo časa pušča zračni preprih.

Najbolje je pa, če se napravi stalna ventilacija. Ventilacija se lahko napravi na različne načine. Tako se lahko zgorej in spodaj pri oknu napravita odprtini, in v prodajalnici se postavi peč obdana s ploščinastim plaščem. Spodaj vstop sveži zrak, kateri gre naravnost proti peči. Tu vleče mej pečo in njenim plaščem, se razgreje, vzame sabo vso vlažnost in odhaja skozi zgornjo odprtino. Tako dosežemo, da je v prodajalnici zmiraj suho in zatorej se vlaga ne more nabirati na oknih. Kdo bode morda mislil, da v skladiščih za hišno opravo ne more biti vlažno, ker so shranjene samo suhe lesene stvari, ali vlaga prihaja od sopenja ljudij, ki imajo opraviti v skladišči in pa tudi od svetilnega plina. Kubičen meter premogovega plina da liter vode, ki se raztegne kot par po vsem prostoru in kot silno drobne kapljice se useda na prodajalnična okna.

Napravi se pa tudi lahko le jedna odprtina zgorej pri oknu, ki pa mora biti večja. Na dnu take odprtine vstopa sveži zrak v prodajalnico, ki vsled svoje teže hitro pada k tlom. Ko se ogreje v prodajalnici, jemlje seboj vlago in odleze zgorej skozi odprtino. Če vzamemo prižgano svečo in je denemo k odprtini, se lahko vidi, da če držimo svečo spodaj, se plamen nagiba notri, zgoraj se pa plame nagiba ven, kakor vleče zrak.

Najbolje je pa, če se ob začetku zime znotraj napravi še jedno okno, ki se mora pa tako trdno vdeti, da zrak ne more skozi. Okni smeta k večjemu jeden decimeter biti drugo od drugega. Med okna se nadeva spodaj nekoliko bate, v katero se postavijo steklenice na pol napolnjene z žvepleno kislino, katera nase potegne vso vlago mej oknom in torej se v oknu ne more nabrati vlaga in okna se ne pote. Pomladi se notranja okna proč vzamo, vrata in steklenice z žvepleno kislino pobero. Steklenice so sedaj polne, ker se je v njih zbrala vsa voda. Njih vsebina se izlije.

Dolgo se je mislilo, da ogrevanje provzročuje potenje, to je pa le deloma res. Gorkota prav za prav le deluje proti potenju oken, ker gorek zrak lahko v sebi obdrži več vlažnosti. Pri jednaki vlagi se okna tem manj pote, čim gorkejša je. Navadno pa ima gorek zrak več vlage v sebi in odda več vode, ko se ob oknih shladi.

Mnogo je odvisno od tega, kako so okna obrnena, ali zmrznejo po zimi ali ne. V ulicah, ki drže v tisti meri, v kateri vleče veter, zmrznejo okna po obeh straneh, v ulicah, v katerih veter pošev vleče, so okna na jedni strani ulice zmrzla, na drugi pa ne. V ulicah, ki drže navpik le smeri vetra, pa nobeno okno ne zmrzne. Tukaj smo ob kratkem naveli nekatera navodila, kako se po možnosti preči, da se okna ne pote in ne zmrzujejo po zimi in da prostori ostanejo suhi. Suhi prostori so potrebni za skladišča, kjer je hišna oprava, ker v vlažnih prostorih take stvari trpe.

Obrtnijske raznoterosti.

Shod avstrijskih gostilničarjev bode v aprilu na Dunaju. Priprave za to se že delajo.

Razstava v Peterburgu. Leta 1903 mine 200 let, kar je ustanovljen Peterburg in dvestoletnico baje mislijo Rusi proslaviti s svetovno razstavo.

Zmrznjene sesalke pri vodnjakih se otajajo, če se vanje vsuje kuhinjske soli. Z jednim funtom soli, se otajata dva ali trije čevlji. Zato je treba jedno uro časa. Gorka voda se za to ne sme rabiti.

Bengaličen ogenj. Lep rudeč bengaličen ogenj dobiš, ako zmešaš del šelaka in štiri dele solitrovokislega stroncijana. Ta zmes gori z lepim plamenom in ne daje preveč dima.

Vrejenje valute.

Že mnogo se je govorilo in pisalo o vvedenju zlate veljave. Že marsikdo se je veselil svetlih cekinov, ki jih dobimo v promet, ali sedaj se pa kaže, da so vse bile le lepe sanje. Zlata ni, zlata ni, to je tožba, ki jo sedaj slišimo, dokler pa ni zlata, pa tudi zlate veljave ne bode. Sedanji finančni minister, ko je sedel mej poslanci, je vedno priganjal na hitro vvedenje zlate veljave, ali sedaj se pa kaže, da se možu v tem oziru posebno ne mudi. Menda je spoznal, da stvar ne gre. Tisti, ki so od njega pričakovali urejenje valute, se sedaj vidijo prevarane.

Mej obema finančnima ministroma so se vršila neka pogajanja, ali ta pogajanja se ne tičejo tega, da bi se uvela faktična plačevanja v zlatu, temveč le nekaj državnih bankovcev, to je bankovcev po goldinarji in po pet goldinarjev bodo spravili iz prometa. Sporazumela sta se, da se za 160 milijonov zlata, ki ga ima država, izroči narodni banki, katera zato spravi v promet za 80 milijonov svojih bankovcev, za 40 milijonov državnih bankovcev se bode pa s tem zamenjalo, da se spravi v promet za 80 milijonov srebrnih kron. To je vse. In dobiček od vsega tega ima le avstro-ogerska banka, ali Rotšild in drugovi, ki dobe za 160 milijonov zlata na razpolago, ne da bi morali od njega plačevati kake obresti. Zlato, ki se izroči banki, se je pridobilo z novim državnim posojilom, od katerega bode država le obresti plačevati morala, dobiček bodo imeli židje.

Dobrot od vsega tega prebivalstvo ne bode nobenih imelo. Dokler zlato faktično ne pride v promet, se naš kredit nič ne povzdigne, kar baš dokazuje ažijo, ki jo ima zlato mimo srebrnih kron. Našim trgovcem s takim urejevanjem valute ni nič pomagano, ker se vrednost našega denarja še vedno menja, kakor se je poprej, le nekaj novega dolga smo si nakopali.

S tem pa ne rečemo, da bi vrejenje valute ne bilo potrebno, ali izvajati bi se drugače moralo. Nikakor ni v blagor države, ako se kar tako hitro z odpravo državnih bankovcev. Državni bankovci so nekako državno posojilo, od katerega pa država ne plačuje nobenih obrestij. To posojilo se pa sedaj zamenjava z drugim posojilom, od ka-

terega bode država morala plačevati obresti. Vsako leto skoro torej nekoliko milijonov na zgubi. Vse drugo bi bilo, ko bi država bankovce polagoma spravljala iz prometa, kakor bi ravno sredstev imela na razpolago, in bi polagoma spravljala zlato v promet, ne pa le srebrnega denarja. Za tako vreditev valute je bil prejšnji minister Steinbach, zato pa ni bil po volji židovskim kapitalistom, ki na vsak način hočejo pri vrejanji valute kaj zaslužiti in niso mirovali, da so ga odstranili in pomagali so jim celo konservativni poslanci, ki so tako postali zavezniki židovskega kapitala.

Po sklepu obeh finančnih ministrov se v letih 1894. in 1895. vzamejo iz prometa vsi goldinarski bankovci in mnogo petakov.

Ker zlato ne pride v promet, bode to precej nepri-
lično, kajti srebro je težko za prevažanje. Kmalu se bode pokazala velika potreba bankovcev. Kako se bode tem odpomoglo, ne vemo. Morda banka izda bankovce po 10 kron in tako dobimo papir za papir. Gotovega se še nič ne ve, le toliko je gotovo, da zlata tako hitro še ne bo, in da bodo židje bogateli, če bode Plener izvajal valutno reformo, prebivalstvo pa božalo.

Kmetijske raznoterosti.

Da zelenjadiska semena hitreje zelene, pomešaj jih jih, predno jih seješ z zdrobljenim ogljem.

Snaženje belih konj. Bel konj se po noči rad umaže ko leži in se potem na njem poznajo lise. Te lise odpraviš, ako na slamo nasuješ mehkega drobno zdrobljenega oglja in s to slamo, ko jo poprej malo zmočiš, drgni konja. Ko začne lisa zginjati, pa konja še otri s suho slamo, naposled še osnaži dotično mesto s krtačo.

Kako se zvadi tuja živina. Če deneš tujo živino z domačo v hlev, se večkrat breca. Da se pa zvadi, je dobro, če živino po glavi in vratu namažeš z žganjem. Govedo bo začelo drug drugo lizati in se kmalu zvadijo.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Okol polnoči odrinila sva z mojim voznikom zopet naprej iz Broda. Dokler je peljala cesta po ravnem, šlo je prav naglo; od vasi Zamost pa, kjer se cesta prične pospenjati v kreber, sta pa tudi konjiča korakala le v stopnjo. Obnebje se je bilo nekoliko premrenilo, pihljati je bil jel precej mrzel nočnik, ki je dal slutiti, da tudi v tem gorkem zatišju poznajo ono sapico, ki je poznata pod slaboglasnim imenom — burja. Vožnja odsedala se je le počasi, prišla sva z voznikom vedno višje in višje, in razviditi sem zamogel še bolj kot prejšnji večer, kako visoko čez gorovje je speljana tako Luizina državna cesta, kakor tudi železnica med Karlovcem in Reko. A denar, pa človeški um in trud premagajo naše dni vse ovire.

Okoli 2. ure čez polnoč „prifurala“ sva jo z voznikom srečno v Delnice. Ker je vlak imel priti od Karlovca še le proti 4. uri na postajo, skrbelo me je, kaj bom počel do tedaj v nočnem dolgčasu. Pa, prepričal sem se bil, da so včasih za kaj vendar le dobri tudi — ponočni dobrovoljčki in rogovileži. V krčmi, kjer je imel voznik navado ostajati, se je bila zakasnila neka taka družbica iz Fužin, in vkljub poznej uri je še prav čvrsto prigo-
varjala kozarcem. Tako sem zamogel tudi jaz priti v znotranje gostilniške prostore, sem se nekoliko pregrel in dobil tudi nekoliko okrepčanja za želodec. Kake $\frac{1}{2}$ ure trajalo je še to; ko se je pa poslednjič odpeljala družba, in se je tudi krčmar napravil k počitku, odhajal sem tudi jaz počasi na kolodvor, ki je nekoliko vzvišen nad trgom. Postajsko poslopje je precej veliko, močno zidano, za čakajoče potnike je pa vendar le slabo oskrbljeno. Velika prostorna veža je ob enem tudi čakalnica; od kake peči ni nikakega sledu, in za čas burje mora biti za čakajoče potnike ondi jako pustó. Vlak je imel nekoliko zamude, in naveličal sem se bil že sedeti, postajati, ter hoditi gori in doli, preden je naznanil „signal,“ da bliža se vlak, — prav za prav brzovlak. Slišal sem včasih, kako da se po ogerskih železnicah ceno potuje. Jaz za se tega ne morem potrditi; kajti za 7 postaj dolgo progo od Delnic do Reke plačati mi je bilo 2 gld. — Opomniti mi je pa vendar, da je ta plača za vozove II. reda, ker brzovlak ni imel voz III. vrste.

Vožnja od Delnic do bližnje postaje Lokve nima nikakih zanimivosti, in vodi večjidel skozi gosto zarasle jelove gozde. Na postaji Lokve se vidi k desni v dolini ob Luizini cesti v lepi legi farna vas enakega imena, ki šteje nad 14 sto stanovnikov. Kmalu naprej smo prevozili kratek Bukovac-tunel, kateremu je pa zdajci sledil 1337 metrov dolgi tunel Sljeme. Ravno v njegovi sredi je najvišje mesto Karlovec-reške gôrske železnice v višini 836 metrov nad morsko planoto. Ob enem je to mesto tudi vodna meja (Wasserscheide) med Jadranskim in Črnim morjem. — Preko nasledne postanske postaje Vrata smo zavozili kar memo; njej sledil je neposredno 71 m dolgi viadukt, pod katerem je vrvnan velik sesalen stroj (Pumpwerk), ki po vodovodu preskrbuje vso okolico med Fužinami in Bakrom z dobro pitno vodo, kar je za te suhe brezstudenčne kraje res velika dobrota. Naslednja postaja Fužine in kraj enakega imena ima jako prijetno slikovito lego na Ličkem polji ob Karolinski cesti. Premožni Rečani imajo v tej mični okolici mnogo zalopozidanih leto-
višč (Villen). Dalje peljaje se prevozili smo ličko gorsko ravnino, zavozili zopet v 861 m dolgi Kobiljak-tunel in koj na to dospeli na postajo Lič. V ta kraj, ki se nahaja tudi še na ličkem polji in ob rečici Ličanki, naselilo se je bilo v XV. stoletju 24 rodbin iz Like. Lič ima svojo duhovnijo, šteje okoli tisoč prebivalcev, ki se pečajo po večjem z živinorejo. Skalnati svet teh krajev je tako poljedelstvu le malo ugoden. Od tod naprej jelo se nam je bilo že svitati; — bil je pa za to tudi ravno pravi čas, kajti ko smo po dveh velikih ovinkih, brzo se navzdol